

Ydmyghedens tro og troens ydmyghed.

“Nu er det længe siden, men end det gemmes i mit sind, hvordan i barndomstiden den kære rug kom ind...”. Med disse ord indleder Jeppe Aakjær sin sang om høsten i hans barndom. En sang, som nok er kendt af mange. Og skønt den nok tegner et noget rosenrødt billede af forholdene på landet i sidste halvdel af 1800 årene, så er der dog næppe nogen tvivl om, at hans skildring af høsten er genkendelig for og vækker minder hos de, der havde deres barndom og opvækst på landet helt op mod 2. Verdenskrig.

Høsten var dengang forbundet med hårdt arbejde fra morgen til aften gennem flere uger, og alle mand - store som små - måtte give en hånd med, for at afgrøderne kunne komme i hus. Og ikke sjældent stod høstudbyttet i et ringe forhold til arbejdet med at bjerge kornet. For slet ikke at tale om det arbejde, som var gået forud med at tilså og dyrke markerne. Tit og ofte var det kun lige og lige, at den årlige høst kunne sikre udkommet for landmandsfamilien, og mange har slidt sig op i kampen for det daglige brød under vilkår, vi i dag har svært ved at forestille os.

Det er derfor heller ikke underligt, at forholdet til mad og andre helt elementære fornødenheder dengang var præget af stor respekt. Når man oplever sig selv udleveret til naturens luner, og det blot at overleve er forbundet med både hårdt slid og betydelig usikkerhed, så må der nødvendigvis indfinde sig en stor ærefrygt overfor tilværelsen og de grundlæggende forudsætninger for den. Eller som Jeppe Aakjær siger det, så er det naturligt, at høstarbejdet følges af: “...en skælven i et ydmygt sind, en bøn til altets skaber, før avlen bringes ind”.

Nu til dags er høstarbejdet af en helt anden karakter. Selv når det går heftigst til, er det småt med folk i marken. Få men store maskiner klarer opgaven på få dage, selv på meget store bedrifter. Og de økonomiske spekulationer tærer nok mere på sjæl og legeme end det fysiske arbejde. Det er heller ikke længere sådan, at høstresultatet er et spørgsmål om liv og død. Nok er udbyttet af afgørende betydning for økonomien i de enkelte landmandshjem. Og et dårligt resultat kan få alvorlige konsekvenser. Men ingen er i vore dages samfund nødt til at sulte af den grund - og godt det samme. Respekten for det daglige brød og ydmygheden overfor de Gud-givne forudsætninger for tilværelsen er det derfor også så som så med. Det er således nok også kun få, der som bonden i Jeppe Aakjærs sang, slutter høsten med en tak i Jesu navn.

I et samfund, hvor de færreste under 70 år har prøvet nogensinde at gå sultne i seng, fordi der ganske enkelt ikke var noget at spise - et samfund, hvor vi tværtimod dagligt kan vælge og vrage mellem fødevarer i et omfang, som var ganske utænkeligt for få generationer siden, oven i købet til en pris, der udgør en stadig mindre del af vores disponible indkomst - dér er det svært at bevare forundringen og taknemmeligheden over det daglige brød. Vi forventer os mere af livet end den blotte og bare overlevelse. Og skal vi endelig nøjes med at spise brød, så skal der i hvertfald være godt med pålæg på.

Filminstruktøren Ole Bornedal har sagt, at danskerne er et folk, der sidder i stiveste puds omkring et veldækket bord. Vi er indbudt til fest og indtager med største selvfølge den plads, vi mener tilkommer os. Rammerne er i orden og maden overdådig - men vi véd bare ikke længere, hvad vi fejrer. Kedsomheden og en småforkælet utilfredshed breder sig, alt i mens vi håber og venter på, at en eller anden skal rejse sig

og holde festtalen og fortælle os, hvad det hele handler om. At kampen for overlevelse er blevet overkommelig for de fleste i vore dage har ikke gjort os gladere og mere tilfredse. Desværre snarere tvært imod. Vi er nærmest blot blevet utilfredse på et højere niveau. Eller som Benny Andersen skriver et sted: "Danskerne er det eneste folk, som kan brokke sig med mad i munden". Med eftertryk mærker vi i vor tid, at indhold i tilværelsen og mening med livet ikke er sikret - og ikke kan sikres - med nok så megen velstand og materiel overflod.

Alligevel kender vi godt fornemmelsen af ærefrygt og ydmyghed fra situationer, hvor noget for alvor berører os. Det kan være i den berusende oplevelse af en stormende forelskelse, og når vi overværer fødslen af et barn. Det kan være i erkendelsen af afmagt og hjælpeløshed i forbindelse med et dødsfald. Eller den kan opstå, når vi overvældes ved synet af et gigantisk isfjeld eller skræmmes ved beretninger om jordskælv og andre naturkatastrofer. I de tilfælde erfarer vi noget, som er større end os selv. Noget vi ikke har magt over og som sætter vore egne evner og vores betydning i den store sammenhæng på plads. Vi tvinges da til at erkende vor lidenhed og afmagt i forhold til alt det som virkelig betyder noget nemlig: Livet, døden, og kærligheden.

Overalt hvor evangeliet taler om ydmyghed er det i denne betydning af ordet. Vorherres ord om, at vi skal ydmyge os og altid sætte os på de nederste pladser, handler ikke om at indtage en klædelig beskedent attitude i mødet med andre mennesker. En beskedenhed, som i øvrigt ofte vil have en tendens til at udvikle et sandt hykleri. For hvis man forholder sig beskedent ud fra håbet om at blive hædret, er der jo slet ikke tale om beskedenhed i egentlig forstand. Nej, med ordet ydmyghed menes, at man erkender sin afmagt i forhold til de helt grundlæggende forhold i tilværelsen. Ydmyghed er at vide sig udleveret til kræfter, der er stærkere end én selv, og dog stole på, at der én, som bekymrer sig og tager hånd om én, når ens egne kræfter ikke længere slår til. At være ydmyg, det er at være lille og ringe i forhold til det, der bestemmer tilværelsen og dog være omgivet af en kærlighed og nåde, som trodser al forstand. På samme måde som det er tilfældet med et lille barn. Selv magter det intet at gøre, og dog er det omgivet af forældrenes omsorg og kærlighed.

På samme måde er det med os: Nok er vi små og svage i forhold til mangt og meget. Men vi er kaldt ind i fællesskabet med ham, som magter alt. Ved dåben blev vi kaldt frem fra den nederste plads og anbragt til højboards sammen med ham. Og det på et tidspunkt, hvor vi absolut intet kunne og intet var i verdens øjne. I forholdet til Gud gælder det derfor aldrig om at være hurtigst eller snildest og klogest, så man kan få sig manøvreret frem til den bedste plads. For den har man allerede indtaget, nemlig: Pladsen i hans kærlighed og nåde. At tro på det og være tro mod det, det er at udvise den rette ydmyghed.

Finn Ryneld